

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

โดย

นายสุวิจักขณ์ สายช่วย
นักวิชาการศึกษำานาญการ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
โทรศัพท์ 0 7534 5050 ต่อ 105
โทรสาร 0 7534 3575

คำนำ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา ที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร และเครือข่าย ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ส่งผลให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และ ปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จึงได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเล่มนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา หวังว่าผู้เกี่ยวข้องจะได้ใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1	
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา.....	1
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	3
ส่วนที่ 2	
การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	5
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	6
กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	7
บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	11
การพัฒนาความเข้มแข็งให้แก่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	16
การเยี่ยมบ้าน (Home Visit).....	20
การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting).....	21
ทักษะชีวิต (Life Skills).....	24
ส่วนที่ 3	
การขับเคลื่อนการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	25
ขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
กรอบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	27
กรอบการคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน.....	28
การประเมินผลคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	31
ภาคผนวก.....	41
แบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล.....	42
แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล.....	46
แบบรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน จำแนกรายด้าน.....	47
แบบรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน จำแนกรายกลุ่ม.....	48
แบบรายงานสรุปการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน.....	49

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและสภาพปัญหา

1. ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าว โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญ ให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน

วิกฤตการณ์ด้านเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากมาเพียงใดก็ตามก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้อง และค้ำครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งเด็กมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้

1. เด็กตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม
2. นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถมอเตอร์ไซด์ มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย เป็นนักซิ่งวัยใส และเป็นสก็อຍ
3. ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท จับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน
4. มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง ขาดความรับผิดชอบ
5. เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย เริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟ และสารเสพติด

6. ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ

เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคม เช่น ติดการพนัน นิยมการเสี่ยงโชค ไม่ไปโรงเรียน หนีเรียน ทำร้ายรังแกกันเอง หมกมุ่นกับสื่อที่ไม่สร้างสรรค์ นิยมบริโภคอาหารกรุบกรอบ อาหารที่ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เคี้ยวติ่มซำ แซ่ซ่า สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นผลมาจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยเสี่ยงจากสภาพครอบครัว ครอบครัวเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเยาวชน เป็นผลมาจากการเลี้ยงดูด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม ส่งเสริมให้แสดงออกในทางที่ไม่ถูกต้อง ปล่อยปละละเลยเรียนรู้การใช้ความรุนแรงจากสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวแตกแยก ผู้ปกครองบีบบังคับ กดดัน และคาดหวังในตัวเด็กเกินกว่าความเป็นจริง ไม่มีบรรยากาศที่สร้างความรัก ความอบอุ่น ความสมัครสมาน สามัคคี เต็มใจในท่ามกลางความสับสน ไม่มี ความหวัง ขาดการอบรมบ่มนิสัย และไม่มีจุดหมายปลายทางในชีวิต

2. ปัจจัยเสี่ยงจากโรงเรียนโรงเรียนเป็นบ้านหลังที่สองของเด็ก เป็นบ่อเกิดของค่านิยมความดี โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม แต่โรงเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดความพร้อมที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นคนที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหวังของสังคม จากการติดตามพบว่า โรงเรียนขาดการดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ขาดการจัดการที่เหมาะสมต่อการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครอง และให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างเท่าทัน ทั่วถึง ถูกต้อง และเป็นธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่คำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ความสำคัญกฎระเบียบมากกว่าชีวิตจิตใจของนักเรียน พัฒนาผู้เรียนโดยไม่คำนึงถึงองค์รวม ตลอดถึงการจัดการกับปัญหาของนักเรียนโดยขาดการมีส่วนร่วม และยังไม่เลือกใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน

3. ปัจจัยเสี่ยงจากชุมชนและสังคม ความล้มเหลวในชีวิตของเด็กและเยาวชน เป็นความสูญเสียทางเศรษฐกิจ และต้นทุนทางความรู้สึกของผู้ปกครองอย่างประเมินค่าไม่ได้สังคมไทยยังละเลยต่อการจัดระเบียบแบบแผนในชุมชน ชุมชนอ่อนแอขาดสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในสังคม ต่างคนต่างอยู่ เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ ปล่อยให้มีการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็กและเยาวชน ยอมรับการเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่สร้างสรรค์ ละเลยต่อปัญหาของเด็กและเยาวชน ไม่ให้ความสำคัญต่อท่าทีของเด็กและเยาวชน มองเด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาด้วยทัศนะและท่าทีที่ตอกย้ำซ้ำเติม

4. ปัจจัยเสี่ยงจากเพื่อน เพื่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญในชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นธรรมชาติที่เด็กและเยาวชนทุกคนต้องมี แต่เพื่อนก็เป็นดาบสองคมที่อาจทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยก้าวพลาด เช่น เพื่อนที่มีนิสัยเกเร เป็นอันธพาล เสเพล สำมะเลเทเมา การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางก้าวร้าว เสี่ยงภัย

มั่วสุม เบี่ยงเบน หรือการได้รับแรงบีบคั้น กดดัน ช่มชู้ หรือการไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น

5. ปัจจัยเสี่ยงจากบุคลิกภาพหรือตัวนักเรียน เด็กและเยาวชนแต่ละคนมีภาวะด้านพัฒนาการแตกต่างกันมีบุคลิกภาพภายในและภายนอกตามสภาพความเป็นตัวตนที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น มีข้อจำกัดเกี่ยวกับพัฒนาการทางสมองและการรับรู้ ไม่มีความตระหนักในคุณค่าความสำคัญของตนเอง ขาดทักษะในการคิดบกพร่องทางการเรียนรู้ปฏิเสธค่านิยมหรือหลักศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ ไม่มีทักษะในการสื่อสารปฏิเสธไม่เป็น ควบคุมอารมณ์และความเครียดไม่ได้ รวมทั้งการมีสติปัญญาด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัตินี้มีเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแล ให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกัน ความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา ซึ่งระบุไว้ ดังนี้

หมวด 2 มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

มาตรา 42 กำหนดให้ ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู สายงานการสอน การปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงาน ทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

การตั้งคอร์รัปชันในวัยรุ่นของประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคมและเศรษฐกิจในภาพรวม ปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นของประเทศ มีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ดังนั้น สมควรสร้างกลไก ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐหน่วยงานของเอกชนและประชาสังคม เพื่อบูรณาการให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น เป็นรูปธรรมมีความเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีมาตราที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาระบุไว้ ดังนี้

มาตรา 6 ให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา
- (2) จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา
- (3) จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งคอร์รัปชัน ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่องรวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัย การเจริญพันธุ์และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

การกำหนดประเภทของสถานศึกษาและการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ส่วนที่ 2 การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

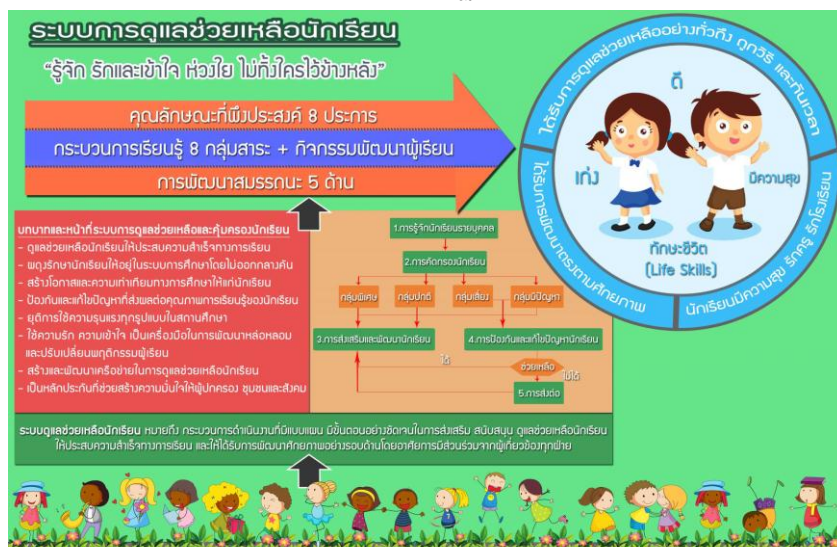
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (ฉก.ชน.สพฐ.) ดำเนินการขับเคลื่อนโดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด້วยรูปแบบที่เหมาะสม พัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญ สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
5. การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ ดังนี้

- ปี พ.ศ.2550 -2552 เป็นปีแห่งการช่วยเหลือนักเรียน
- ปี พ.ศ.2553 -2554 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้าน
- ปี พ.ศ.2555 -2556 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด
- ปี พ.ศ.2557 -2558 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน
- ปี พ.ศ.2559 -2561 เป็นปีแห่งการรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
- ปี พ.ศ.2562 -2564 เป็นปีแห่งการรู้จัก รัก เข้าใจ ห่วงใย ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิด

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤติทางสังคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 มีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดให้มีทักษะในการดำรงชีวิต ทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤติสังคม จึงควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนคืออะไร

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากสภาวะวิกฤติต่างๆ ได้อย่างปลอดภัย

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

ทำไมจึงต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

ประโยชน์และคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรม จริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียน เรียนรู้มีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน

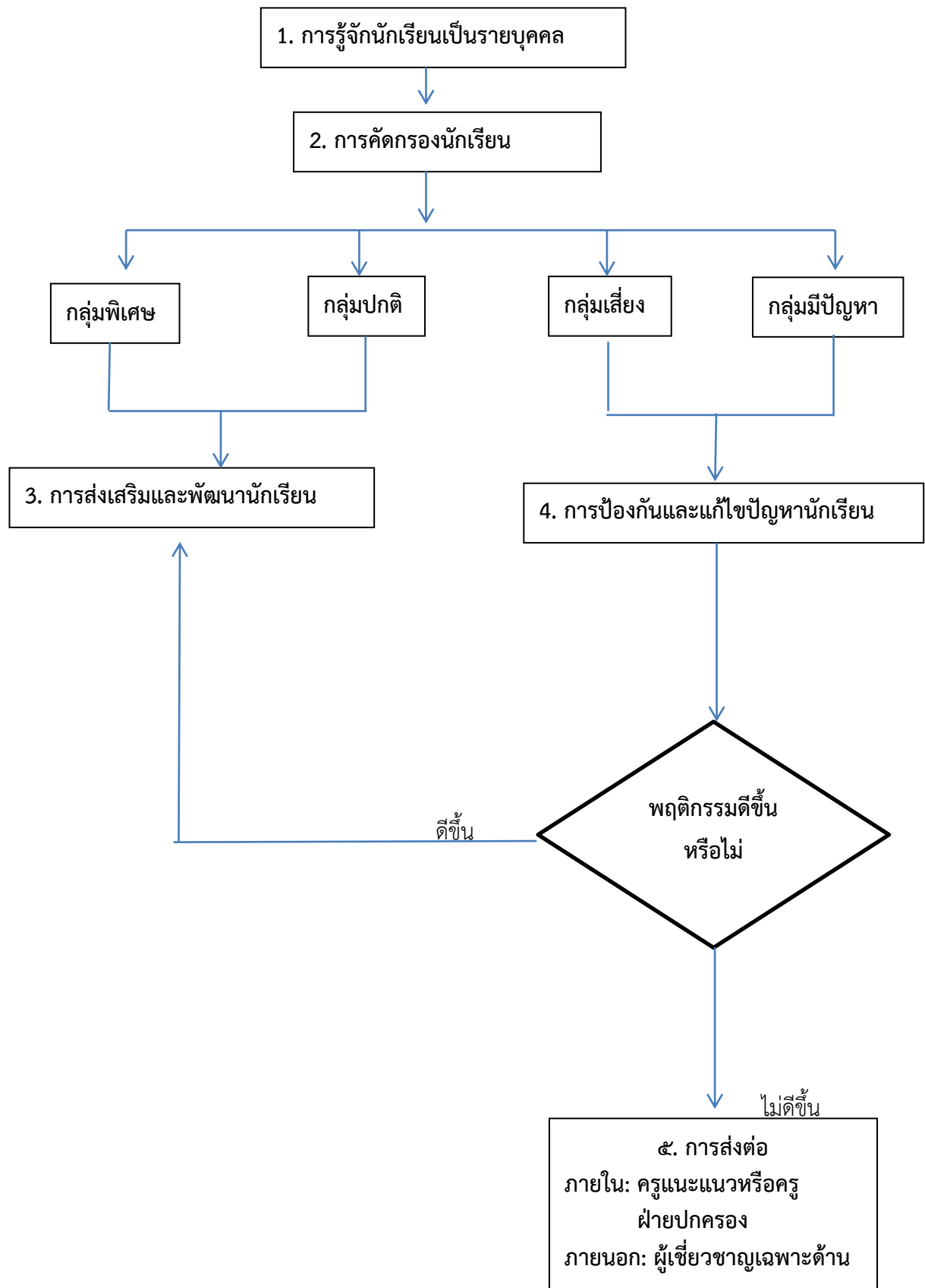
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจัง ด้วยความเสียสละ เอาใจใส่
กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ
มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครู
ทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก
5. การส่งต่อ

กระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2 กลุ่ม, 3 กลุ่ม หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่มอาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา
2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี
3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน
4. กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม

2. การเยี่ยมบ้าน
3. การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)
4. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไข้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

การป้องกันและการแก้ไข้ปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ

1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีบางปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้นหากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความสำเร็จด้านการเรียนและด้านการดำรงชีวิตของนักเรียน คือ ความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แต่การจะสร้างความสำเร็จดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้สามารถก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคและจุดที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตของนักเรียนแต่ละคน ไปสู่เป้าหมายปลายทางตามความมุ่งหวังของตัวนักเรียนเอง และความคาดหวังของสังคม

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องมีผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ตามขั้นตอนและกระบวนการที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพจึงจะช่วยให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้างานแผนงาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และหัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนและผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.2 สร้างขวัญกำลังใจ และพัฒนาบุคลากร
- 1.3 เป็นผู้นำในการผนึกประสาน บูรณาการภารกิจโดยรวมของสถานศึกษา
- 1.4 ประสานความสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมประสาน ทีมนำ และเครือข่ายการ

ดำเนินงานจากทุกภาคส่วน

- 1.5 นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)

คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นประธาน มีกรรมการตามตำแหน่งและหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ หัวหน้าระดับทุกระดับ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานอนามัย ครูพยาบาล และหัวหน้างานแนะแนว เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.2 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน

(ทีมทำ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 จัดทำเครื่องมือสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาดำเนินงานและรับผิดชอบในการชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานจัดการประชุมคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อแสวงหา

แนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.4 สรุปรายงานผลการดำเนินงานและดำเนินการอื่นใด เพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้น เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ รองหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และครูแนะแนว เป็น กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) มีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

3.1 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง

3.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น

3.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 ประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

3.5 ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนและกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

1. หัวหน้าระดับ/รองหัวหน้าระดับ

1.1 ติดตาม กำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.2 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 จัดประชุมครูในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหากรณี (Case Conference)

1.5 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลระดับ ส่งผู้บริหารโดยผ่านทีม

ประสาน

2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

2.1 ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด ดังนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูล จำแนกจัดกลุ่มนักเรียน เช่น กลุ่มเด็กมีความสามารถ พิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการงาน ส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะในการดำรงชีวิต

การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษา กรณีปัญหาที่ไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

2.2 พัฒนา ตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

2.3 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

2.4 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผล รายงานส่งหัวหน้าระดับ

3. ครูแนะแนว

3.1 นิเทศ (Supervising) สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกคนให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนวเพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นสำคัญ ต่อไปนี้

- เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือ เพื่อการรู้จักและเข้าใจนักเรียน รวมทั้งการคัดกรองจัดกลุ่มนักเรียน การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เช่นการใช้ระเบียบสะสม แบบทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์

- เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และกิจกรรมสำหรับนักเรียนทุกกลุ่มคัดกรอง

- ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของนักเรียนกลุ่มพิเศษประเภทต่างๆ และเสนอแนะแนวทางการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน

3.2 ให้คำปรึกษา (Counseling) แก่นักเรียน (ในกรณีที่ครูปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือ) ผู้ปกครองและผู้ขอรับบริการทั่วไป

3.3 ประสาน (Co-ordinating) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นระบบ “เครือข่าย” ในการดำเนินงานแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 จัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนในคาบแนะแนว

3.5 ให้บริการต่างๆ หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมกลุ่มต่างๆให้นักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.6 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

3.7 ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนว ให้ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้น

3.8 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับ

4. ครูผู้สอนประจำวิชาและครูที่เกี่ยวข้อง

4.1 ศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อรู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างแท้จริง

4.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา และให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3 ให้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบริการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4.4 ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในรายวิชาที่สอนในด้านการศึกษาต่อการประกอบอาชีพ ทักษะการดำรงชีวิต และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์

4.5 พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและการแนะแนวและนำมาบูรณาการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4.6 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหากรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.7 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผล และรายงานส่งหัวหน้าระดับ

5. ผู้แทนนักเรียน

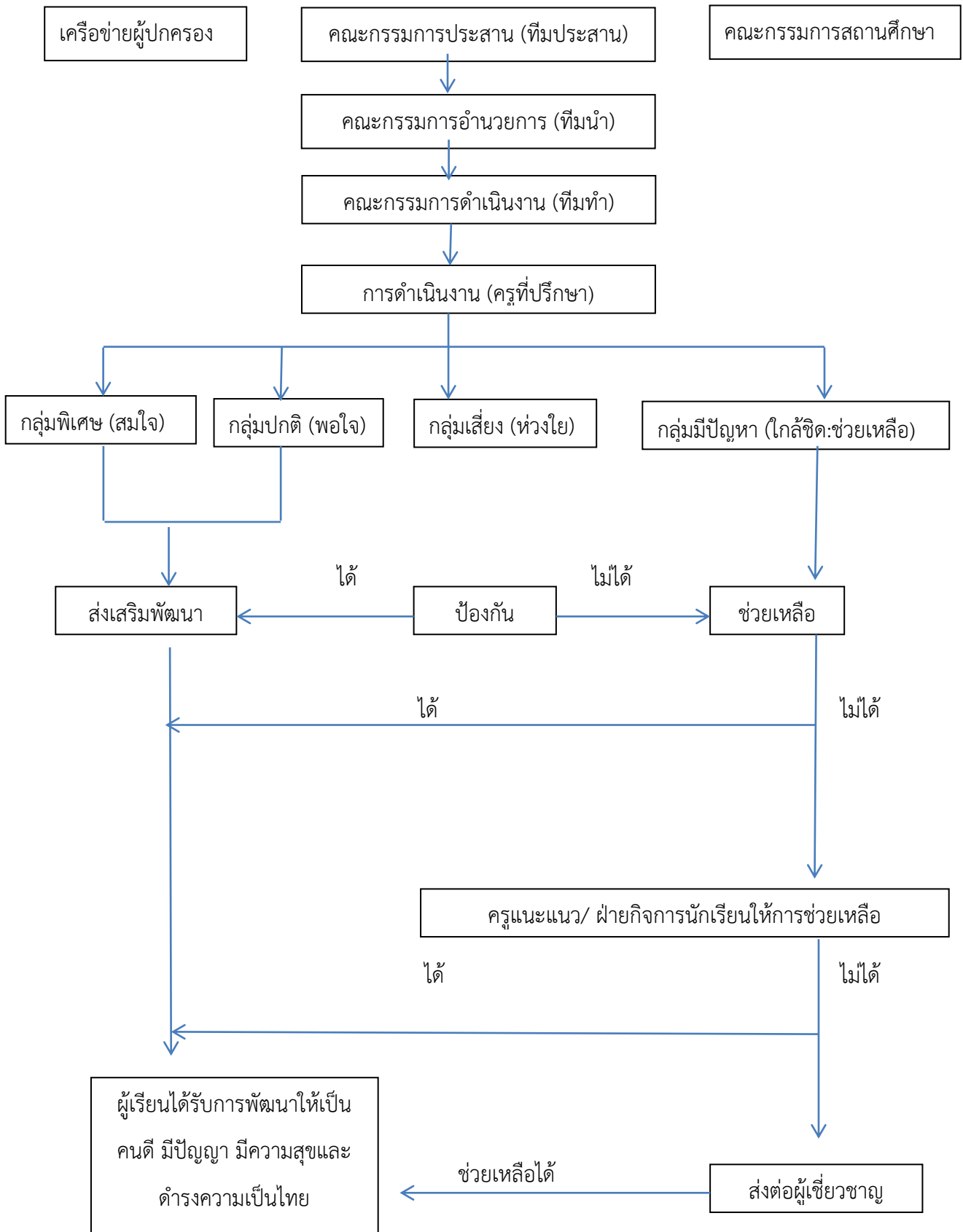
5.1 เรียนรู้ ทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2 ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของเพื่อนนักเรียน

5.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

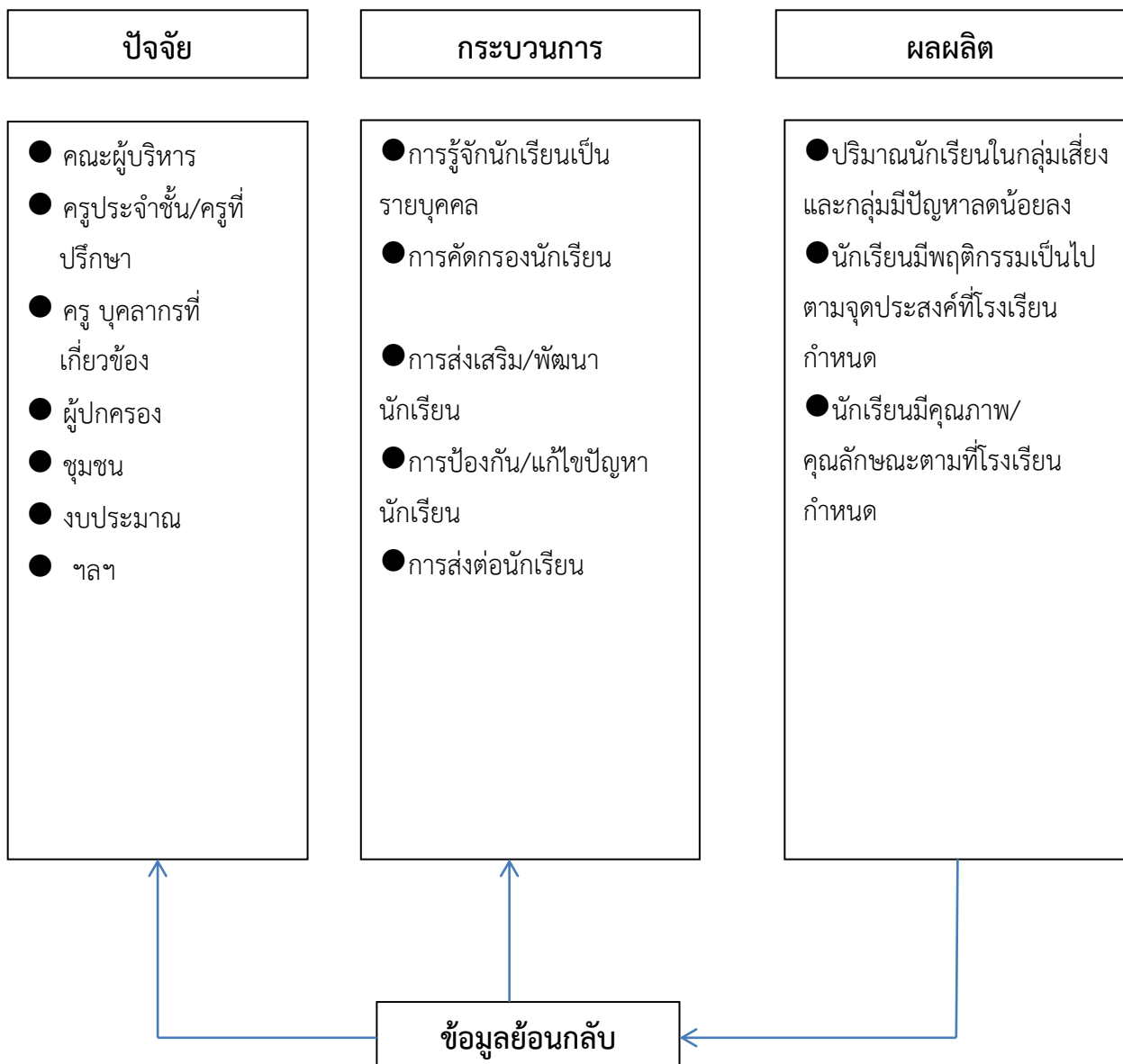
5.4 เป็นแกนนำในการดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอย่างเต็มตามศักยภาพ

แผนภูมิแสดงโครงสร้างของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาความเข้มแข็งให้แก่ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

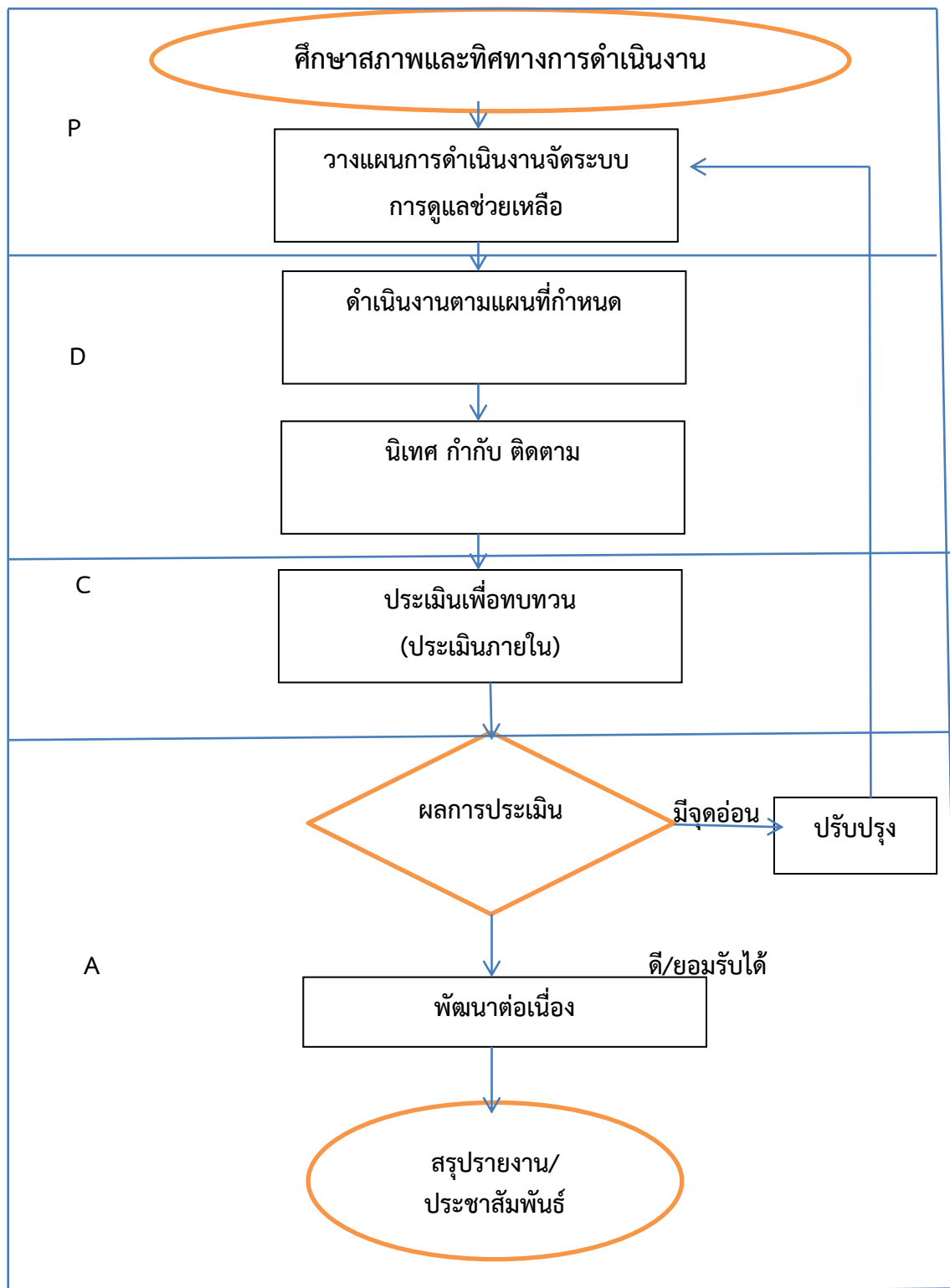
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติหน้าที่ตามกระบวนการที่กำหนด โดยมีครูหรือบุคลากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำวิชา ครูอนามัย ครูแนะแนวฯ ร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีคณะผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนและเอื้ออำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการไปได้

ราบรื่นมีประสิทธิภาพได้ตามมาตรฐานในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งเป็นกระบวนการในการดำเนินงานที่มีรูปแบบการพัฒนา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงาน
1.ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ศึกษาและวิเคราะห์บริบทของชุมชน
2.วางแผนการดำเนินงาน จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างทีมงานและสร้างความตระหนักเจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงาน - กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - จัดทำแผนงาน/ปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษา ให้ครอบคลุมทั้งการดำเนินการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสร้างกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ทั้ง 5 กระบวนการ คือ 1.การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.การคัดกรองนักเรียน 3.การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5. การส่งต่อ - จัดทำสื่อ/นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3.ดำเนินการตามแผนที่กำหนด	<p>ดำเนินงานตามแผนการที่จัดทำขึ้นให้ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครอบคลุมทั้ง 5 กระบวนการ - ผลิตหรือจัดหาสื่อ/นวัตกรรมให้การสนับสนุนการดำเนินงานของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาและขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงาน
4.นิเทศ กำกับ ติดตาม	<p>ดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามการดำเนินงานตามระยะเวลาที่เหมาะสมและครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง - นำเสนอข้อมูล ความรู้ หรือเทคนิควิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ติดตามผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
5.ประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน)	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประเมินการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง - เน้นการประเมินเพื่อพัฒนาไม่ใช้การจับผิดตัวบุคคล - ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร - นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนา ในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อให้มีความเข้มแข็งมั่นคงตลอดไป
6.สรุปรายงาน/ประชาสัมพันธ์	<p>จัดทำหลักฐานการสรุปรายงานประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จุดประสงค์ - เป้าหมาย - วิธีดำเนินงาน - ผลการดำเนินงาน - ปัญหา อุปสรรค - ข้อเสนอแนะ/แนวทางการพัฒนา - การรายงาน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ <ul style="list-style-type: none"> ● ผลงานดีเด่น Best Practices ● ครู/บุคลากรดีเด่น ● นักเรียนที่มีส่วนร่วม/YC ดีเด่น ● ผู้ปกครอง/ชุมชนที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนดีเด่น

การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

การเยี่ยมบ้านเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมักจะนำไปใช้มากในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนอย่างลึกซึ้งและมีข้อมูลเชิงประจักษ์ สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนา รวมถึงการป้องกันและแก้ไขได้อย่างเหมาะสม โดยมีกิจกรรมย่อย ดังนี้

ระยะเตรียมการ

1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบการดำเนินงานโดยใช้สื่ออย่างหลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เสียงตามสายของ อบต. การจัดทำแผ่นพับ ฯลฯ
2. รวบรวม สังเกต และศึกษาข้อมูลนักเรียน ทั้งข้อมูลเชิงพฤติกรรมและกายภาพ เช่น พฤติกรรมขณะอยู่โรงเรียน การแต่งกาย ความสะอาดของร่างกาย การเดินทางไป-กลับ จากบ้านมาถึงโรงเรียน เป็นต้น นำมาวิเคราะห์ สรุป และกำหนดวัตถุประสงค์ในการเยี่ยมบ้าน
3. วิเคราะห์ว่าใครคือ คนที่ต้องการพบ เช่น พ่อแม่ หรือลุง ป้า น้า อา ของนักเรียน
4. เตรียมความพร้อมทั้งด้านบุคลากร อุปกรณ์ ทักษะในการสื่อสารเพื่อการสร้างสัมพันธภาพการค้นหาคำปัญหา การรู้สึกเข้าใจและเห็นใจ การให้กำลังใจ ทบทวนประเด็นที่จะสังเกตและสนทนา
5. นัดหมายล่วงหน้า เพื่อให้พร้อมทั้งสองฝ่าย หรือในกรณีที่ต้องการข้อมูลที่เป็นธรรมชาติไม่มีการจัดฉาก ผู้เยี่ยมบ้านอาจไม่นัดหมายล่วงหน้าก็ได้

ระยะเยี่ยมบ้าน

1. ไปตามนัด กรณีไม่ไปต้องแจ้งล่วงหน้า เพราะผู้ปกครองนักเรียนบางคนอาจต้องหยุดงานเพื่อรอพบครู ไม่ควรเลื่อนนัดถ้าไม่จำเป็น
2. หากตามนัดแล้วไม่พบใคร ให้สอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้านใกล้เคียงเพื่อนัดมาสรุป วิเคราะห์และกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะมาในครั้งต่อไป
3. รวบรวมข้อมูลโดย การสังเกตสภาพที่อยู่อาศัย และพฤติกรรมของนักเรียนและบุคคลในบ้านของนักเรียน การพูดคุยสนทนากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน
ระหว่างการเยี่ยมบ้านควรระวังการเขียนบันทึก ไม่ควรทำขณะสนทนา แต่อาจใช้สื่ออื่นช่วยบันทึก ทั้งนี้ ควรขออนุญาตผู้ปกครองก่อน และต้องถือเป็นความลับไม่นำไปเผยแพร่
4. เมื่อเยี่ยมบ้านเสร็จควรรีบจดบันทึกข้อมูลที่พบจากการสังเกตและสนทนาในแบบบันทึกที่เตรียมไว้ทันที เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนที่สุด

ระยะหลังการเยี่ยมบ้าน

1. ควรกลับมาทบทวนข้อมูลจากการสังเกตและการสนทนา รวมถึงข้อมูลจากภาพที่ถ่ายได้ เพื่อสรุปเป็นข้อมูลและข้อสังเกตของนักเรียน เพื่อนำไปใช้ส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขได้อย่างเหมาะสม
2. สรุปรายงานและความเห็นของผู้เยี่ยมบ้านเพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลนักเรียน

***พึงระลึกเสมอว่าข้อมูลและความเห็นของผู้เยี่ยมบ้านเป็นข้อมูลเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน ควรรักษาความลับและใช้อย่างระมัดระวังที่สุด ***

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)

ความหมาย

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน เป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีของครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง เป็นการสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ปกครองได้พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึกและประสบการณ์ในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเห็นพฤติกรรมของบุตรหลานทั้งในด้านบวกและด้านลบสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ปกครองด้วยกัน เกิดเป็นเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนที่เข้มแข็ง รู้จักการดูแลช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือบุตรหลานให้ปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง

การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ควรจัดภาคเรียนละอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยใช้เวลาประมาณครั้งละ 1 – 3 ชั่วโมง

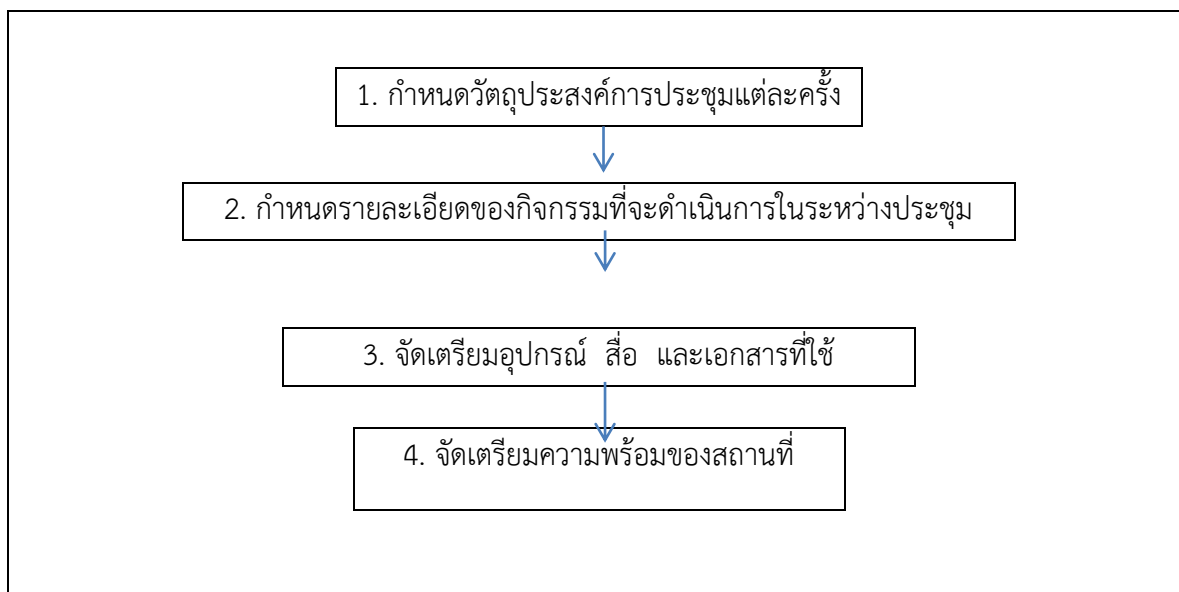
วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานและเป็นที่พึ่งที่ดีของบุตรหลาน
2. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการเลี้ยงดูบุตรหลานในสังคมยุคปัจจุบัน
3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อบุตรหลาน มองเห็นถึงส่วนที่ดีของบุตรหลานสำหรับส่วนที่บกพร่องก็ยินดีร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไข
4. เพื่อให้ผู้ปกครองมีทักษะในการสื่อสารกับบุตรหลาน รู้จักรับฟังบุตรหลาน เพื่อก่อให้เกิดสัมพันธภาพอันอบอุ่นของครอบครัว
5. เพื่อให้ผู้ปกครองยินดีร่วมมือกับโรงเรียนในการวางแผนทางในอนาคตของบุตรหลาน รวมทั้งร่วมมือร่วมใจกันสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้มแข็งเพื่อการดูแล
6. เพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันระหว่างผู้ปกครองด้วยกันและระหว่างบ้านกับโรงเรียน

แนวทางการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

ก่อนการประชุม

เพื่อให้เกิดความพร้อมก่อนการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีการเตรียมต่าง ๆ ดังนี้

วิธีการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนแต่ละครั้งมีกิจกรรมที่เป็นกระบวนการโดยครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ
ดังนี้

1. การสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง และระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง
2. บอกวัตถุประสงค์ของการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
3. พูดถึงภาพรวมของนักเรียนในด้านดี ความประทับใจทั้งด้านการเรียน ความประพฤติ ความมีน้ำใจ และอื่น ๆ
4. ดำเนินกิจกรรมที่โรงเรียนหรือที่ครูที่ปรึกษากำหนด เพื่อส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกัน
5. หากผู้ปกครองมีความพร้อมในการนำกิจกรรม ให้นำผู้ปกครองเป็นผู้ดำเนินการ โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้การประชุมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้
6. ประเมินผลการจัดกิจกรรม สรุปและบันทึกหลักฐานการประชุม

การสรุปและบันทึกหลักฐานการประชุม

การสรุปและบันทึกหลักฐานการประชุมมีประโยชน์หลายประการ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการประชุมครั้งต่อไป
2. เป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน
3. เป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนาการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ครู โรงเรียนและชุมชน
4. เป็นหลักฐานอ้างอิงในโอกาสต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จัดตามวันเวลาที่เหมาะสม แต่ส่วนใหญ่นิยมจัดในวันประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน ภายหลังจากที่ผู้ปกครองได้พบผู้บริหารโรงเรียนในห้องประชุมใหญ่แล้ว

2. จัดแสดงผลงานนักเรียนแต่ละระดับชั้นให้ผู้ปกครองชมในห้องประชุมใหญ่

3. จัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียนในสถานที่ที่ผู้ปกครองลงทะเบียน

4. จัดกิจกรรมบริการผู้ปกครองฟรี เช่น การวัดสมรรถภาพทางกาย การตรวจวัดสายตา – ตรวจสุขภาพ การตรวจสอบความเครียด

ข้อเสนอแนะในการสื่อสาร

1. ครูที่ปรึกษาควรใช้ภาษาและท่าทางที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดประชุม

2. ใช้ภาษาเชิงบวก สร้างสรรค์ ด้วยบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร

3. สื่อสารให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาในการดูแล เอาใจใส่นักเรียนด้วยความรัก ความห่วงใย

4. สื่อสารให้ผู้ปกครองร่วมมือในการดูแลบุตรหลาน ด้วยการเป็นที่ปรึกษาของบุตรหลานได้ทุกเรื่อง และแม้ว่าบุตรหลานจะทำผิดก็ควรให้อภัย ให้โอกาสโดยใช้ความอ่อนโยนในการแก้ไขปัญหา

5. มีท่าทีให้เกียรติ เป็นมิตร และจริงใจกับผู้ปกครอง โดยระมัดระวังคำพูดที่ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกอับอาย บกพร่อง ถูกประจาน หรือรู้สึกต่อต้านครู ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ทักษะชีวิต (Life Skills)

ความหมาย

ทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

องค์ประกอบของทักษะชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเอง และผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิตและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหาสาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากาย เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ส่วนที่ 3 การขับเคลื่อนการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้าน ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันสมัย ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดนโยบายระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประชุมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนด

3. แจ้งสถานศึกษาจัดทำโครงการ/ กิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

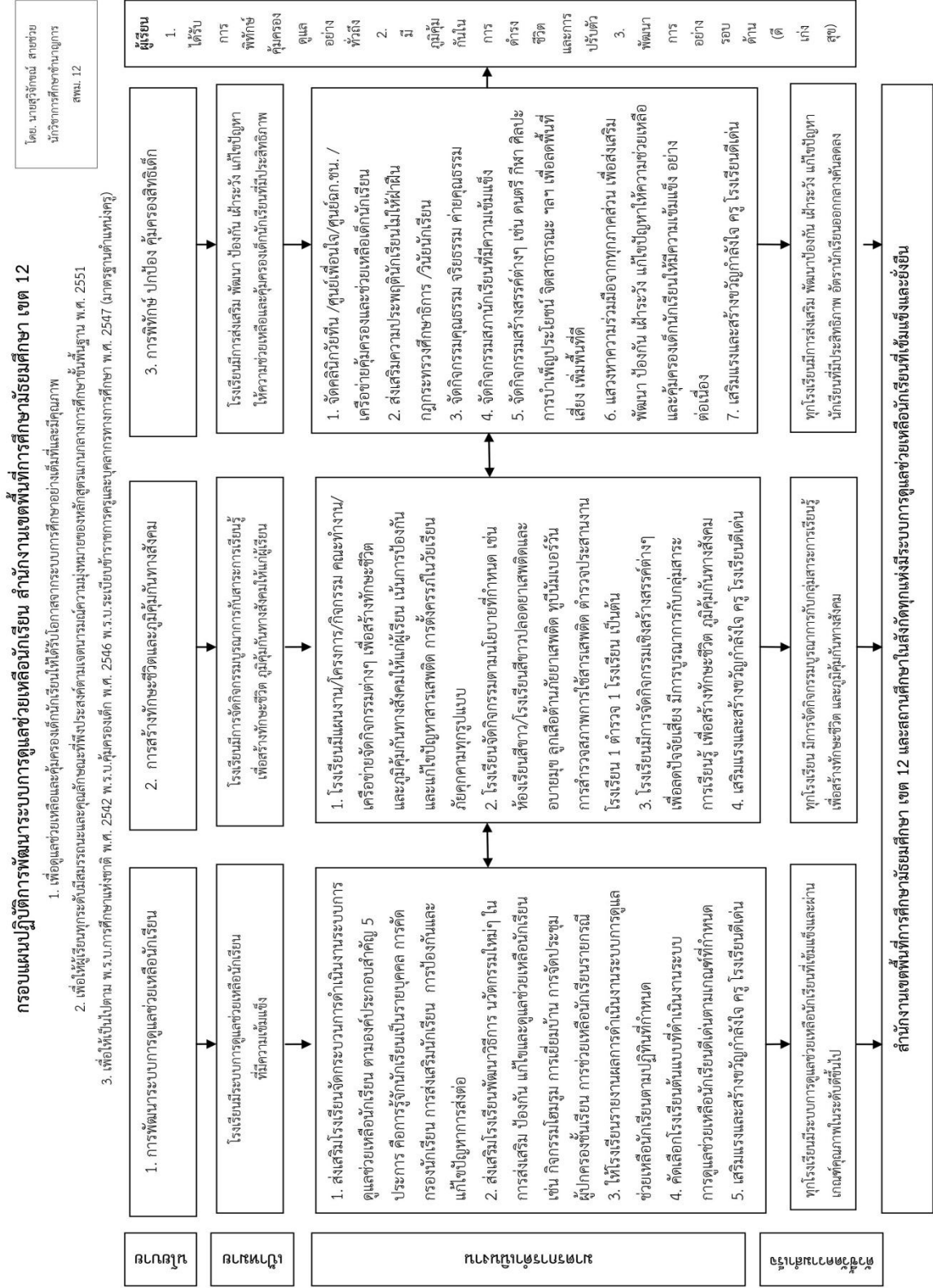
4. นิเทศ ติดตาม เร่งรัดการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งจัดให้มีการประกวดผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และการประเมินผลคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

5. ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

กรอบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรอบการดำเนินงานคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปี 2563

วิสัยทัศน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 “นักเรียนปลอดภัย เป็นคนดีของสังคม”

เป้าหมาย เพื่อปกป้องและดูแลช่วยเหลือนักเรียน (TO PROTECT AND TO TAKE CARE STUDENTS)

วิธีดำเนินการ สถานศึกษาทุกแห่งมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานคุ้มครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน 8 ประเด็น ด้วยกระบวนการตรวจสอบคุณภาพ PDCA

ประเด็น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
1. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด/สารเสพติดในสถานศึกษา 1.1) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษา 1.2) สถานศึกษาปลอดบุหรี่ 1.3) สถานศึกษาปลอดเหล้า 1.4) โครงการครูดีไม่มีอบายมุข 1.5) โครงการ TO BE NUMBER ONE 1.6) โครงการสถานศึกษาสีขาว	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการประชุมคณะทำงานและขับเคลื่อนการดำเนินงาน ☐ 4) มีการจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกัน ทักษะชีวิต กิจกรรม เชิงสร้างสรรค์ต่างๆ จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และ สอดแทรกบูรณาการในการเรียนการสอน ☐ 5) มีการนิเทศ ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ☐ 6) มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อต้นสังกัดและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง	- จำนวนผู้เสพยาเสพติด - สถานศึกษาผ่านเกณฑ์เชิงคุณภาพการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดตามที่ ป.ป.ส.กำหนด - สถานศึกษาทุกแห่งมีดำเนินงานสถานศึกษาปลอดบุหรี่- ปลอดเหล้าตามมาตรการที่กำหนดครบถ้วน - ทุกอำเภออย่างน้อยต้องมีสถานศึกษา 1 แห่ง เป็นต้นแบบ การดำเนินงานโครงการ TO BE NUMBER ONE
2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการประชุมขับเคลื่อนการดำเนินงาน ☐ 4) มีการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครบทั้ง 5 ขั้นตอน ☐ 5) มีการนิเทศ ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ☐ 6) มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อต้นสังกัด	- ผลการประเมินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาทุกแห่งอยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้น
3. การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก นักเรียนในสถานศึกษา (ฉก.ชน.)	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองฯ ☐ 3) มีการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนทั้ง 4 ประเด็น ☐ 4) มีการรายงานผลการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน	-สถานศึกษามีระบบการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน ที่รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ 4 กรณี 1)ถูกละเมิดทางเพศ 2) ความรุนแรง 3) ไม่ได้รับความเป็นธรรมทางการศึกษา 4)กรณี อื่นๆ (ต้องไม่พร้อม/จิตเวช/พฤติกรรมไม่เหมาะสม/อุบัติเหตุ)

-2-

ประเด็น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในสถานศึกษา	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต ☐ 4) มีการติดตามประเมินผลการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถี ศึกษาและทักษะชีวิต ☐ 5) มีการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาด้าน อนามัยการเจริญพันธุ์และให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ ตั้งครรภ์แล้ว ☐ 6) มีแผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลที่เหมาะสมและสอดคล้อง กับผู้เรียนที่ตั้งครรภ์ ☐ 7) มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการรายงานผล	- สถานศึกษามีการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหา การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นครบถ้วนตามประเด็นที่กฎหมายกำหนด
5. การส่งเสริมความปลอดภัย/ การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในสถานศึกษา (สาธารณภัย ภัยสื่อโซเชียล ภัยยาเสพติด ภัยบุคคล)	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการวิเคราะห์/สำรวจจุดเสี่ยง พื้นที่เสี่ยงภายใน สถานศึกษา รอบรั้วสถานศึกษา ☐ 4) มีมาตรการส่งเสริมความปลอดภัยของสถานศึกษา และ มีภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการบูรณาการความปลอดภัย ☐ 5) มีการดำเนินการให้นักเรียนมีความรู้ในการป้องกัน ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ครบคลุมสาธารณภัย ภัยสื่อโซเชียล ภัยยาเสพติด ภัยบุคคล และรายงานผลการดำเนินงาน	- สถานศึกษามีระบบส่งเสริมความปลอดภัย/การป้องกันภัย คุกคามรูปแบบใหม่ในสถานศึกษาครบคลุม สาธารณภัย ภัยสื่อโซเชียล ภัยยาเสพติด ภัยบุคคล

-3-

ประเด็น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
6. การส่งเสริมความประพฤตินักเรียน	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีกิจกรรมส่งเสริมด้านระเบียบวินัย (การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน) ☐ 4) มีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม (คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ) ☐ 5) มีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาสาธารณสถาน กิจกรรมจิตอาสา) ☐ 6) มีการจัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะชีวิตให้แก่นักเรียน ☐ 7) มีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่นักเรียน ☐ 8) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และบูรณาการความร่วมมือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ☐ 9) มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี ☐ 10) มีข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานส่งเสริมความประพฤตินักเรียน มีนิเทศ ติดตาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสรุปผลและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้อง	<p>- สถานศึกษามีระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียนที่ครอบคลุมด้านระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม</p> <p>- นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง</p>

-4-

ประเด็น	แนวทางการดำเนินงาน	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
7. ระบบปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจน	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการคัดกรองนักเรียน (นร.01) จากระบบ DMC ในระบบ CCT ครบทุกราย ☐ 4) มีการบันทึกข้อมูลนักเรียนยากจนพิเศษ (นร.05) ในระบบ CCT ครบถ้วนทุกราย ☐ 5) มีการดำเนินการตามแบบ ก.001 และ ก.002 ☐ 6) มีการเบิกจ่ายเงินให้แก่นักเรียนยากจนพิเศษถูกต้อง ครบถ้วน ☐ 7) มีการสรุปผลการดำเนินงานคัดกรองนักเรียนยากจน (นร.09) ครบถ้วน ☐ 8) มีนิเทศ ติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงาน ☐ 9) มีข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงาน มีการสรุปผลและรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้อง	<p>- สถานศึกษามีการดำเนินงานระบบปัจจัยพื้นฐานนักเรียนยากจนครบถ้วนทุกขั้นตอน นักเรียนยากจนพิเศษได้รับทุนลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง</p> <p>- อัตราออกกลางคันลดลง (เนื่องจากขาดแคลนค่าใช้จ่าย)</p>
8. การเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียน	☐ 1) มีการวางแผนกำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ☐ 2) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ☐ 3) มีการขับเคลื่อนบูรณาการการจัดการเรียนรู้ทักษะชีวิต ☐ 4) มีกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียนสู่การปฏิบัติของครูที่เป็นรูปธรรม ☐ 5) มีการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่ปฏิบัติงานด้านการเสริมสร้างทักษะชีวิตนักเรียนเป็นที่ประจักษ์ ☐ 6) มีการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การเสริมสร้างทักษะชีวิต	<p>-สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้บูรณาการทักษะชีวิตครบคลุมทั้ง 4 องค์ประกอบให้แก่ผู้เรียน 1)การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2)การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3)การจัดการอารมณ์และความเครียด 4)การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น</p> <p>-ผู้เรียนมีความสามารถจัดการปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตได้</p>

หมายเหตุ :

ภัยคุกคาม หมายถึง ภาวะหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคง ซึ่งเป็นปัญหา ที่มีความรุนแรง สลับซับซ้อน หากไม่ดำเนินการแก้ไขจะเกิดผลกระทบในวงกว้างต่อความมั่นคงแห่งชาติ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ได้แก่ สาธารณภัย ภัยไซเบอร์ ภัยยาเสพติด ภัยบุคคล

1. **สาธารณภัย** หมายถึง ภัยที่เกิดแก่คนหมู่มาก ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ
 - 1) สาธารณภัยเกิดตามธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย อากาศหนาวผิดปกติ คลื่นความร้อน ซึนามิ แผ่นดินถล่ม โคลนถล่ม แผ่นดินไหว โรครระบาด ฯลฯ
 - 2) สาธารณภัยที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้น เช่น ภัยจากการจลาจล ภัยจากการประกอบอาชีพ ภัยจากความไม่สงบของประเทศ ภัยจากไฟฟ้า อัดคิไฟ ภัยจากวัตถุอันตราย ภัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ภัยจากฝุ่นละออง ฯลฯ
2. **ภัยไซเบอร์** ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง ภัยจากการใช้สังคมออนไลน์ ซึ่งมีขนาดใหญ่มาก ในยุคปัจจุบันที่ Social Network หรือสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมเพื่อการติดต่อสื่อสาร ประชุมงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นและแชร์ข้อมูลต่างๆ ทำให้เหล่ามีฉฉาชีพหันมาขโมยข้อมูลและสร้างความเดือดร้อน การหลอกลวงให้หลงเชื่อจนได้รับความเสียหาย
3. **ภัยยาเสพติด** หมายถึง ภัยที่เกิดจากยาเสพติด เช่น ภัยจากการเสพ หลงผิดเป็นผู้ค้าหรือเข้าร่วมกระบวนการ
4. **ภัยบุคคล** หมายถึง ภัยจากบุคคล เช่น แก๊งตงทอง หลอกให้โอนเงิน แก๊งคอลเซ็นเตอร์ ฯลฯ

การประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกโรงเรียนดำเนินการประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล และดำเนินการประเมินระดับคุณภาพการปฏิบัติ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert มี 4 ระดับ ว่าอยู่ในระดับใด 4 ระดับ

- 4 หมายถึง การปฏิบัติระดับดีมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติระดับดี
- 2 หมายถึง การปฏิบัติระดับพอใช้
- 1 หมายถึง การปฏิบัติระดับต้องปรับปรุง

ตามแบบประเมินที่กำหนดในภาคผนวก ครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่สะท้อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 3 ปี ให้เห็นถึงแนวคิด และวิธีการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา

ด้านที่ 2 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านที่ 4 การส่งเสริม สนับสนุนนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งผลต่อประสิทธิภาพ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านที่ 5 ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ดำเนินการรวบรวมผลการประเมิน วิเคราะห์ แปลผลระดับคุณภาพการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัด ตามแนวทางของ บุญชม ศรีสะอาด ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงๆ แต่ช่วงมีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.00 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับปรับปรุง

เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยพิจารณาจากระดับคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แบบประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

**แบบประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12**

โรงเรียน.....

คำชี้แจง

1. แบบประเมินผลฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ในการส่งเสริม สนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของปีการศึกษา 2563

2. ให้ประเมินตนเองตรงตามที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงในแต่ละรายการประเมินแต่ละตัวชี้วัด โดยทำเครื่องหมาย ลงใน ที่กำหนดให้

ระดับคุณภาพการปฏิบัติรายการประเมิน

- 4 หมายถึง การปฏิบัติระดับดีมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติระดับดี
- 2 หมายถึง การปฏิบัติระดับพอใช้
- 1 หมายถึง การปฏิบัติระดับต้องปรับปรุง

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพการปฏิบัติ			
		1	2	3	4
1	การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่สะท้อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 3 ปี ให้เห็นถึงแนวคิด และวิธีการที่สอดคล้องต่อสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา				
	1.1 นโยบายของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	1.1.1 วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีการกำหนดแนวทางตามนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนอย่างชัดเจน				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	1.1.2 มีแผนกลยุทธ์ที่ระบุการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	1.1.3 มีแผนปฏิบัติการที่ระบุโครงการ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	1.1.4 มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนที่ชัดเจน				
	1.1.5 มีระเบียบ แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนมาใช้ได้อย่างเหมาะสม				
	1.2 แนวทาง/รูปแบบการบริหารจัดการของสถานศึกษาสะท้อนแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา				
	1.2.1 มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา นำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงและพัฒนาในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	1.2.2 มีการบริหารและดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง				
	1.2.3 มีแนวทาง/รูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของสถานศึกษา				
	1.3 ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	1.3.1 มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่เป็นปัจจุบัน และพร้อมนำไปใช้				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	1.3.2 มีสารสนเทศเกี่ยวกับผลการคัดกรองนักเรียน 3 ปีการศึกษาย้อนหลัง ต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบ				
	1.3.3 มีสารสนเทศผลการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนได้รับการดูแล				
	1.3.4 มีการสรุปข้อมูลพร้อมทั้งรายงานผลการพัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาและส่งต่อ ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	1.3.5 มีการนำสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การ เสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน				
2	2. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมี ประสิทธิภาพ				
	2.1วิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาครบทั้ง 5 ขั้นตอน โดยการทำงานสอดคล้องอย่างเป็นระบบ				
	2.1.1 มีวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
	2.1.2 มีวิธีการคัดกรองนักเรียน				
	2.1.3 มีวิธีส่งเสริม พัฒนานักเรียนทุกกลุ่ม				
	2.1.4 มีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหา				
	2.1.5 มีวิธีการส่งต่อ				
	2.1.6 มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างร้อยรัดทั้ง 5 ขั้นตอน				
	2.1.7 มีการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบ				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	2.1.8 มีการใช้นวัตกรรมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	2.2 การดำเนินการเสริมสร้างทักษะชีวิต และการคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม				
	2.2.1 มีการบูรณาการทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้				
	2.2.2 จัดกิจกรรม/โครงการที่เสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	2.2.3 นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนตามรูปแบบหรือวิธีการที่เหมาะสมและนักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรมลดลง				
	2.2.4 การใช้พฤติกรรมเชิงบวกในการจัดชั้นเรียนและพฤติกรรมนักเรียน				
3	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	3.1 มีข้อมูลภาคีเครือข่ายและวิธีการสร้างเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ				
	3.1.1 มีภาคีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและเขตพื้นที่การศึกษา				
	3.1.2 มีสารสนเทศเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	3.1.3 มีวิธีการสร้างและการทำงานร่วมเครือข่ายที่สนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	3.1.4 ภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	3.2 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมสนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือและ คุ้มครองนักเรียนร่วมกับสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ				
	3.2.1 ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและวางแผนการส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียน				
	3.2.2 ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียน				
	3.2.3 ภาคีเครือข่ายมีการดำเนินงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้าง ทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียน				
	3.2.4 ภาคีเครือข่ายร่วมประเมิน/ชื่นชมให้ขวัญกำลังใจ การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ นักเรียน				
4	การส่งเสริม สนับสนุนนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานส่งผลต่อ ประสิทธิภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	4.1 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความตระหนัก ความเข้าใจระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	4.1.1 ครูทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่าง ต่อเนื่อง				
	4.1.2 ครูและบุคลากรทุกคนได้นำองค์ความรู้ ทักษะมาใช้ในการดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	4.2 การนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง				
	4.2.2 มีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนจากภายนอก				
	4.2.3 มีรูปแบบ และกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา				
	4.2.4 ผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจ และนำผลการนิเทศไปพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง				
	4.2.5 ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและได้รับขวัญกำลังใจจากการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง				
	4.3 การประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน				
	4.3.1 มีวิธีการและเครื่องมือประเมินผลอย่างเหมาะสม				
	4.3.2 ใช้วิธีการและเครื่องมือประเมินผล เป็นระยะๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงาน				
	4.3.3 นำผลการประเมินไปพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง				
	4.3.3 นำผลการประเมินไปพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียนอย่างต่อเนื่อง				
	4.3.4 มีการปรับปรุง พัฒนา วิธีการและเครื่องมืออย่างเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของงาน				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
5	ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน				
	5.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน				
	5.1.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหา มีจำนวนลดลงสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา				
	5.1.2 อัตราไม่จบตามหลักสูตรตามเวลาที่กำหนดของนักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง				
	5.1.3 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนลดลงกว่าปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง				
	5.1.4 นักเรียนมีทักษะชีวิตตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด				
	5.1.5 นักเรียนทุกกลุ่มได้รับการดูแล ช่วยเหลือ ปกป้อง คุ้มครอง แก้ไข และพัฒนาตามศักยภาพ				
	5.1.6 นักเรียนประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับในระดับต่างๆ				
	5.2 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน ส่งผลต่อสถานศึกษาและชุมชนท้องถิ่น				
	5.2.1 สถานศึกษาได้รับการยอมรับ ยกย่อง เชิดชูเกียรติในด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				
	5.2.2 มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน				

ที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ การปฏิบัติ			
		1	2	3	4
	5.3 นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย				
	5.3.1 นักเรียนมีทักษะชีวิต รู้เท่าทันภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้				
	5.3.2 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร				

ลงชื่อ..... ประธานคณะกรรมการประเมิน
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ..... กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้อมูลครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน

ชื่อ-สกุล..... ตำแหน่ง.....

มือถือ.....

ภาคผนวก

แบบคัดกรองนักเรียนรายบุคคล

ชื่อ-สกุล (นาย/น.ส./ค.ช./ค.ญ.).....ชั้น.....เลขที่.....

1. ความสามารถพิเศษ (ความถนัดและความสนใจในวิชาที่เรียน)

[] มี

[] ไม่มี

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

1.....

2.....

[] กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.....

2.....

[] อื่นๆ

1.....

2.....

2. ด้านการเรียน

 ปกติ เสี่ยง

- [] ผลการเรียนเฉลี่ย 1.00-2.00
- [] ติด 0, ร, มส, มผ 1-2 วิชา/1 ภาคเรียน
- [] ไม่เข้าเรียน 1-2 ครั้ง/รายวิชา
- [] มาเรียนสาย 3 ครั้งต่อสัปดาห์
- [] ไม่ตั้งใจเรียนขณะครูสอน
- [] ไม่มีอุปกรณ์การเรียนมาเรียน หรือ นำอุปกรณ์การเรียนมาไม่ครบ
- [] อ่านสะกดคำไม่ได้
- [] ไม่รู้ความหมายของคำ
- [] จับใจความสำคัญไม่ได้
- [] เขียนตัวอักษรไม่ได้
- [] เขียนไม่ได้ใจความ
- [] คำนวณ บวก ลบ คูณ หาร ไม่ได้
- [] ไม่ส่งงาน 1-2 วิชา
- [] ไม่ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 1 ข้อ
- [] ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และ เขียนสื่อความอยู่ในระดับ 1

 มีปัญหา

- [] ผลการเรียนต่ำกว่า 1.00
- [] ติด 0, ร, มส, มผ มากกว่า 2 วิชา/1 ภาคเรียน
- [] มาเรียนสายมากกว่า 3 ครั้งต่อสัปดาห์
- [] ไม่เข้าเรียนหลายครั้งโดยไม่มีเหตุจำเป็น
- [] สมาธิสั้น
- [] ขาดเรียนบ่อยมากกว่า 1 วัน/สัปดาห์
- [] ไม่ส่งงานมากกว่า 2 วิชา
- [] ไม่ผ่านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่ 2 ข้อขึ้นไป
- [] ผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความไม่ผ่าน

3. ด้านสุขภาพ

 ปกติ เสี่ยง

- [] ร่างกายไม่แข็งแรง
- [] มีโรคประจำตัวหรือเจ็บป่วยบ่อย
- [] มีปัญหาด้านสายตา (สวมแว่น/คอนแทคเลนส์)

 มีปัญหา

- [] มีภาวะทุพโภชนาการ
- [] มีความพิการทางร่างกาย
- [] ป่วยเป็นโรคร้ายแรง/เรื้อรัง
- [] มีปัญหาด้านสายตา (ไม่สวมแว่น/คอนแทคเลนส์)
- [] มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- [] สมรรถภาพทางร่างกายต่ำ

4. ด้านเศรษฐกิจ

 ปกติ เสี่ยง

- [] รายได้ครอบครัว 5,000-10,000 บาทต่อเดือน
- [] บิดาหรือมารดาตกงาน (1 คน) แต่รายได้มากกว่า 5,000 บาท

 มีปัญหา

- [] รายได้ครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน
- [] บิดาและมารดาตกงาน (ทั้ง 2 คน)
- [] ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมาก
- [] รายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

5. ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย

 ปกติ เสี่ยง

- [] พ่อแม่แยกทางกัน หรือแต่งงานใหม่
- [] ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนแออัด หรือใกล้แหล่งมั่วสุม / สถานเริงรมย์
- [] อยู่หอพัก
- [] มีบุคคลเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง/เรื้อรัง
- [] บุคคลในครอบครัวติดสารเสพติด
- [] บุคคลในครอบครัวเล่นการพนัน
- [] มีความขัดแย้ง / ทะเลาะกันในครอบครัว

 มีปัญหา

- [] ไม่มีผู้ดูแล
- [] มีความขัดแย้งและมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
- [] ถูกทารุณ / ทำร้ายจากบุคคลในครอบครัว
- [] ถูกล้วงละเมิดทางเพศ
- [] สูบบุหรี่ / กล้วยา / ของมึนเมา
- [] เล่นการพนัน

6. ด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

 ปกติ เสี่ยง

- [] คบเพื่อนในกลุ่มใช้สารเสพติด เช่น บุหรี่ , สุรา
- [] สมาชิกในครอบครัวข้องเกี่ยวกับยาเสพติด
- [] เคยลองสูบบุหรี่ / กล้วยา / ของมึนเมา
- [] อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้สารเสพติด

 มีปัญหา

- [] ใช้หรือเสพเองมากกว่า 2 ครั้ง
- [] มีประวัติเกี่ยวข้องกับสารเสพติด
- [] เป็นผู้ติดบุหรี่ สุรา หรือสารเสพติดอื่นๆ

7. ด้านพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง

 ปกติ เสี่ยง

- [] ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร
- [] พาหนะและสภาพการเดินทางไม่ปลอดภัย
- [] มีประวัติทะเลาะวิวาท
- [] ก้าวร้าว เถร

 มีปัญหา

- [] ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรบ่อยๆ หรือเป็นประจำ
- [] ทะเลาะวิวาทบ่อยๆ
- [] ทำร้ายร่างกายผู้อื่น

8. ด้านพฤติกรรมทางเพศ

 ปกติ เสี่ยง

- [] อยู่ในกลุ่มประพฤตินเหมือนเพศตรงข้าม
- [] ทำงานพิเศษที่ล่อแหลมต่อการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
- [] จับคู่ชัดเจนและแยกกลุ่มอยู่ด้วยกัน สองต่อสองบ่อยครั้ง
- [] อยู่ในกลุ่มขายบริการ
- [] ใช้เครื่องมือสื่อสารเป็นเวลานานและบ่อยครั้ง

 มีปัญหา

- [] ประพฤตินเหมือนเพศตรงข้าม
- [] ขาดเรียนไปกับคู่ของคนเสมอๆ
- [] อยู่ด้วยกัน
- [] ตั้งครรภ์
- [] ขายบริการทางเพศ
- [] มีการมั่วสุมทางเพศ
- [] หมกมุ่นในการใช้เครื่องมือสื่อสารที่เกี่ยวข้องทางเพศ

9. ด้านการติดเกม

 ปกติ เสี่ยง

- [] เล่นเกมเกินวันละ 1 ชั่วโมง
- [] ขาดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- [] เก็บตัว แยกตัวจากกลุ่มเพื่อน
- [] ใช้จ่ายเงินผิดปกติ
- [] อยู่ในกลุ่มเพื่อนเล่นเกม
- [] ร้านเกมอยู่ใกล้บ้านหรือโรงเรียน

 มีปัญหา

- [] ใช้เวลาเล่นเกมเกิน 2 ชั่วโมง
- [] หงุดหงิด จุนเจิว อารมณ์รุนแรง
- [] บุคลิกภาพผิดไปจากเดิม
- [] ขาดความรับผิดชอบ
- [] หมกมุ่น จริ่งจิ้งในการเล่น
- [] ใช้เงินสิ้นเปลือง โทกหก ลักขโมยเงินเพื่อเล่นเกม

10. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

- [] มีความบกพร่องทางการเห็น
- [] มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- [] มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- [] มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ
- [] มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- [] มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
- [] มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- [] ออทิสติก
- [] มีสมาธิสั้น
- [] พิการซ้ำซ้อน (มีความบกพร่องตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไป)
- [] อื่นๆ (ระบุ)

11. ด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์

 ปกติ เสี่ยง

- [] เคยใช้โทรศัพท์มือถือในระหว่างการเรียนการสอนโดยไม่จำเป็น
- [] เข้าใช้ MSN, Facebook, Twitter หรือ chat เกินวันละ 1 ชั่วโมง

 มีปัญหา

- [] ใช้โทรศัพท์มือถือในระหว่างการเรียนการสอน 2-3 ครั้ง/วัน
- [] เข้าใช้ MSN, Facebook, Twitter หรือ chat เกินวันละ 2 ชั่วโมง

แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนรายบุคคล/ห้องเรียน/ชั้น

ชั้น.....ประจำปีการศึกษา

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ข้าพเจ้า 1.....

2.....

ได้ดำเนินการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนแล้วสรุปผลได้ ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบจำนวน.....คน เยี่ยมบ้านได้ จำนวน.....คน

ยังขาดอีก จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....สามารถแยกเป็นตำบลที่นักเรียนอาศัย
อยู่ได้ดังต่อไปนี้

(ตัวอย่าง) - ตำบล.....มี.....คน - ตำบล.....มี.....คน

- ตำบล.....มี.....คน - ตำบล.....มี.....คน

2. ผลของการเยี่ยมบ้านนักเรียนสามารถคัดกรองนักเรียนได้ดังนี้

2.1 นักเรียนทั้งหมด.....คน

2.2 สภาพนักเรียนรายบุคคล

ที่	ผลด้านต่าง ๆ	กลุ่มพิเศษ (คน)	กลุ่มปกติ (คน)	กลุ่มเสี่ยง (คน)	กลุ่มมีปัญหา (คน)	หมายเหตุ
1.	ความสามารถพิเศษ					
2.	ด้านการเรียน					
3.	ด้านสุขภาพ					
4.	ด้านเศรษฐกิจ					
5.	ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย					
6.	ด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด					
7.	ด้านพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง					
8.	ด้านพฤติกรรมทางเพศ					
9.	ด้านการติดเกมส์					
10.	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
11.	ด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารฯ					

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูที่ปรึกษาชั้น.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูที่ปรึกษาชั้น.....

แบบรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน จำแนกรายด้าน (รายงานสพม.)
แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายด้าน

ประจำปีการศึกษา

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ที่	ผลการคัดกรองนักเรียน จำแนกรายด้าน	กลุ่มพิเศษ (คน)	กลุ่มปกติ (คน)	กลุ่มเสี่ยง (คน)	กลุ่มมีปัญหา (คน)	หมายเหตุ
1.	ความสามารถพิเศษ					
2.	ด้านการเรียน					
3.	ด้านสุขภาพ					
4.	ด้านเศรษฐกิจ					
5.	ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย					
6.	ด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด					
7.	ด้านพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง					
8.	ด้านพฤติกรรมทางเพศ					
9.	ด้านการติดเกมส์					
10.	นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					
11.	ด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารฯ					
รวม						

ลงชื่อ..... ผู้รายงาน

(.....)

แบบรายงานสรุปผลการคัดกรองนักเรียน จำแนกรายกลุ่ม (รายงานสพม.)
แสดงจำนวนนักเรียนที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกลุ่ม
ประจำปีการศึกษา.....

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ประเภท	จำนวนทั้งหมด (คน)	นักเรียนที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (คน)		โครงการ/กิจกรรม (ระบุ)
		จำนวน	ร้อยละ	
กลุ่มปกติ				
กลุ่มเสี่ยง				
กลุ่มมีปัญหา				
กลุ่มพิเศษ (มีความสามารถพิเศษ)				
รวม				

ลงชื่อ..... ผู้รายงาน
 (.....)

แบบรายงานการสรุปการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (รายงานสพม.)

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

ครั้งที่.....สถานที่ประชุม.....

วันที่.....เดือน.....พ. ศ.

1. จำนวนผู้ปกครองทั้งหมด.....คน มาประชุม จำนวน.....คน
 ไม่มาประชุม จำนวน.....คน จำนวนผู้ปกครองที่มาประชุม คิดเป็นร้อยละ.....

2. หัวข้อสำคัญของการประชุม ได้แก่

.....

.....

.....

3. ข้อเสนอจากการประชุม

.....

.....

.....

4. บรรยากาศประชุมและข้อสังเกต

4.1 ความร่วมมือในการเสนอความคิดเห็น

.....

.....

.....

4.2 การให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์

.....

.....

.....

4.3 การให้การสนับสนุน

.....

.....

.....

4.4 อื่น ๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(.....)

หมายเหตุ ให้แนบภาพถ่ายกิจกรรม 1 - 2 รูป